

HALİM BEREKÂT VE SİTTE EYYÂM ROMANININ TEKNİK VE TEMATİK AÇIDAN İNCELENMESİ

İlknur EMEKLİ

Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Arap Dili Bilimi Anabilim Dalı
Ilknur.emekli@atauni.edu.tr

Öz

Halîm Berekât, çağdaş Suriye romancılığında sosyal konularda eserler veren bu yazarlar akımının en önemli isimlerinden biridir. Romanlarında Arap toplumunun özellikle Arap-İsrail Savaşları'nda verdiği mücadeleye bir sosyolog kimliğiyle yaklaşmış ve bu durumu büyük bir başarıyla irdeleyerek kendisine özgü bir sosyal olgu ortaya koymuştur.

“Sitte Eyyâm”(Altı Gün) romanı, Halîm Berekât'ın yayın sayısı itibariyle ilk romanıdır. Roman, isimlendirilmiş başlıklar halinde altı bölümden oluşmaktadır. Berekât bu romanında Araplar ile İsraililer arasında 1967 yılında yaşanan Altı Gün Savaşları'nı, “Birinci Gün”, “İkinci Gün”, “ Üçüncü Gün”, “Dördüncü Gün”, “Beşinci Gün” ve “Altıncı Gün” olmak üzere her bir güne bir bölüm ayırarak altı bölüm şeklinde ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halîm Berekât, Sitte Eyyâm, Savaş, Roman, İnceleme

Halim Barakat and The Investigation of His Novel Six Days

Abstract

Halim Barakat one of the most famous names of the Modern Syrian novelists, is considered to be one of the representatives who writes books about social issues. The Six Days, one of the novels of Barakat consisting of all the details of realism, considered to be among the best one hundred Arabian novels by AWU, forms the base of our study.

Six Days is the first novel of Halim Barakat's novels as the number of publications. The novel consists of six portions of the named titles. In this novel Barakat tackles The 1967 Six Days Wars between Arabs and Israelis in the form of six sections separated by a partition: “The First Day”,

“The Second Day”, “The Third Day”, “The Fourth Day”, “The Fifth Day” and “The Sixth Day”.

Keywords: Halim Barakat, Six Days, War, Novel, Investigation

Asıl adı Halîm İsber Berekât'tır (el-Faysal, 1995: 305). Halîm Berekât, 1933 yılında Suriye'nin Kafrûn kasabasında doğdu. Halîm Berekât'ın Nedâ ve Kemâl isminde iki kardeşi vardır ve o, ailenin en büyük çocuğudur.

Yazar ilköğrenimine Beyrut'ta Hamra Caddesinde bulunan “Kebûşeyyi'l-Katûlikiyye” okulunda başlar. Kısa bir süre sonra Re'se'l-Meten köyünde, yetimhanede kaldığı yıllarda, “el-Kuyekrez” tarafından kurulmuş olan “Ferendes” okuluna devam etmek zorunda kalır. Berekât, birkaç yıl sonra almaya hak kazandığı bir burs sayesinde Beyrut'ta erkek çocuklar için açılmış olan uluslararası bir kolejde hazırlık eğitimine başlar. Burası Daniel ve Emili Olefer Koleji olarak isimlendirilmektedir (Sakkût, 2000: 70, Süleymân, 1977: 103).

Halîm Berekât, daha sonra Beyrut'taki Amerikan Üniversitesinde, sosyoloji alanındaki lisans eğitimine başlar ve oradan da Amerikan Üniversitesine geçer. Sosyoloji alanındaki lisans ve yüksek lisans derecelerini Beyrut'ta bulunan Amerikan Üniversitesi'nden, doktora derecesini ise yine aynı alanda, 1966 yılında Amerika'da Ann Arbor eyaletinde bulunan Michigan Üniversitesinden alır. Aynı zamanda bu üniversite, o yıllarda bir dil okulu olarak da hizmet vermektedir (Dekkâk, 1965: 70).

Beyrut'ta bulunan Amerikan Üniversitesinden mezun olup, Yüksek Berman Ziraat Okulunda bir süre görev yaptıktan sonra, hoca olarak önce Beyrut'ta bulunan Amerika Üniversitesinde ve daha sonra da başkent Washington'da bulunan George Town Üniversitesinde çalışmaya başlar. Yazar, Beyrut Yazarlar Birliğine, Suriye'deki Arap Yazarlar Birliğine ve son olarak da Amerika Birleşik Devletlerindeki Sosyal Bilimler Derneğine üye olmuştur. Daha sonraları birçok gazetede, edebiyat yazılarının yayımlandığı bölümden sorumlu kişi olarak çalışmalarını sürdürmüştür.

Berekât George Town Üniversitesinde sosyoloji alanında profesör olarak yirmi altı yıl çalışmıştır (Vattâr, 1985:145). George Town Üniversitesinin yanı sıra Amerikan ve Lübnan Üniversitelerinde de hem ders veriyor, hem de araştırmacı olarak çalışıyordu. Daha sonra yaşamış olduğu birtakım sıkıntılardan dolayı Harvard Üniversitesinde görev yapmaya başlamıştır. 1975-1978 yılları arasında İngiltere'de bulunan Aston Üniversitesi ve Amerika'da bulunan Teksas Üniversitesinde de çalışmıştır. Ancak bütün bu üniversitelerde çok kısa süreliğine çalıştıktan sonra, son olarak tekrar George Town Üniversitesine dönmüş ve

burada emekli oluncaya dek, profesör olarak çalışmış ve aynı zamanda George Town Üniversitesinde Çağdaş Arap Araştırmaları Merkezinde sosyoloji bölüm başkanlığı görevini de büyük bir başarıyla sürdürmüştür (Süleymân, 1977: 147).

Yazar, dünya üniversiteleri seviyesinde bir sosyolog oluşuyla ve bu alandaki uzmanlaşmış bilimsel görev ve faaliyetleriyle, çağdaşı olan diğer isimlerden kolayca ayırt edilir. Bütün bu özelliklerinin yanı sıra ondan fazla roman kaleme almış Suriyeli bir roman yazarıdır. Halîm Berekât'ın sosyoloji alanındaki bilgilerinden faydalanarak, bir sosyolog ve bir araştırmacı kimliğiyle yayımlanmış olduğu “*Mucteme 'u' l- 'Arabîyyi 'l-Muâ 'sır*” (Çağdaş Arap Toplumu) adlı önemli çalışması, Arap üniversitelerinin birçoğunda ders kitabı olarak hâlâ okutulmaktadır. Sosyoloji alanında yayımladığı çalışmaların böylesi yoğun bir ilgi görmesi, hiç şüphesiz yazarın edebiyat ve roman yazarlığı alanındakiengin bilgilerine ve tecrübelerine birçok şey katmakta ve bu hususta en büyük paya sahip olmaktadır (el-Kiyâlî, 1968: 143).

Bunun yanı sıra yazarın, İngilizce ve Arapça olarak kaleme almış olduğu ve çoğunluğu Arap toplumunun sosyal konumunu ilgilendiren çok sayıda araştırması bulunmaktadır.

SİTTE EYYÂM (ALTI GÜN)

Romanın Tanıtımı

“*Sitte Eyyâm*”(Altı Gün) romanı, Halîm Berekât'ın yayın sayısı itibariyle ilk romanıdır. Roman, isimlendirilmiş başlıklar halinde altı bölümden oluşmaktadır. Berekât bu romanında Araplar ile İsraililer arasında 1967 yılında yaşanan **Altı Gün Savaşları**'nı,⁷⁹ “Birinci Gün”, “İkinci Gün”, “Üçüncü Gün”, “Dördüncü Gün”, “Beşinci Gün” ve “Altıncı Gün” olmak üzere her bir güne bir bölüm ayırarak altı bölüm şeklinde ele almaktadır. Her bölüm ayrıca kendi içerisinde rakamlarla ayrılan kısımlara bölünmüştür. *Birinci Gün 1, Birinci Gün*

⁷⁹ 1967 Arap-İsrail Savaşı 5 Haziran 1967'de İsrail ile Arap komşuları Mısır, Ürdün ve Suriye arasında başlayan ve altı gün süren savaşa verilen addır. Arap İttifakı'na Irak, Suudi Arabistan, Sudan, Tunus, Fas ve Cezayir de asker ve silah yardımıyla katılmışlardır. Savaş İsrail'in kesin üstünlüğü ile bitmiştir, ayrıca bkz., Bernard Lewis, *Ortadoğu İki Bin Yıllık Ortadoğu Tarihi*, Arkadaş Yayınevi, (Çev. Selen Y. Kölay), Ankara 2005, s. 435.

2, Birinci Gün 3, Birinci Gün 4, Birinci Gün 5, İkinci Gün 1, İkinci Gün 2...⁸⁰ Hiç şüphesiz romanda en geniş yeri Birinci Gün bölümü oluşturmakta ve yapılan tasvirlerle bu bölüm okuyucuların dikkatini fazlasıyla çekmektedir.

Roman, İngilizce'ye “*Six Days*” şeklinde çevrilmiştir.

İlk basımı 1961 senesinde Beyrut'ta bulunan Dâru'l-Mecelle tarafından yapılan “*Sitte Eyyâm*” romanı, o dönemlerde bu romanı alıp okuyan eleştirmenlerden pek çoğunun dikkatini bir anda Halîm Berekât'a çevirmiştir. Hiç şüphesiz eleştirmenlerin dikkatini ilk olarak romanın üslubu, sonra da yazarın Arapların İsraili düşmanları karşısında maruz kaldıkları üzücü hallerini açıklamada göstermiş olduğu başarısı ve Arap toplumunun sorunlarını açıklamadaki cesareti çekmektedir. Öyle ki, “*Sitte Eyyâm*” romanı, o dönemlerde işgal edilen topraklarda yaşayan halkın özgürlüğüne kavuşabilmesi için düşlediği hayallerini okuyucularına iletmede de büyük bir başarı sergilemiştir.

“*Sitte Eyyâm*” romanında Berekât, kendinden ve kendi çevresinden birçok şeyi romana katar. Yazar kendi çocukluk hatıralarının yanı sıra, görüş ve düşüncelerini de kahraman Süheyl'in şahsında dile getirmektedir.

Berekât, “*Sitte Eyyâm*” romanını 1961-1962 yılları arasındaki süreçte kaleme almıştır. Yazar o süreçte büyük bir meydan okuma ve direnmeyle karşı karşıya olan Arap toplumunu anlatmak ve tarif etmek istemiştir. Başka bir deyişle bu roman, 1967 Ağustos ayında yaşanan hezimet haber veren garip bir haberci gibidir. Aslında garip olan şudur: Bu roman Ağustos saldırılarındaki olayları tasvirci bir dille anlatmaktadır. Düşmanlar aynı günde yapacakları hava saldırılarının yeri için birbirleriyle yarışa girmişler, ülkeyi, beldeyi ve evleri yerle bir etmiş, ülke halkını öldürmüş ve her yeri ateşe vermişlerdir.

Roman, **Deyru'l-Bahr**⁸¹ olarak isimlendirilen ve Berekât'ın kaleme aldığı romanlarının birçoğunda kullanılan şehri çevreleyip kuşatan düşmanları anlatmakla başlar. Bu şehir bir süre sonra oldukça zor bir seçimle karşı karşıya gelir. Ya teslim olacak ya da yerle bir edilip yok olacaktır.

⁸⁰ Berekât, *Sitte Eyyâm*, Beyrut 2000, (2. Baskı), 173 s. (Çalışmamızda eserin bu baskısı esas alınmıştır ve çalışmamızda romana yapılan göndermeler metinde parantez içi sayfa numaralarıyla gösterilecektir.)

⁸¹ Deyru'l-Bahr ya da Bahari, Teb bölgesinde, Nil'in batı kıyısında, Kar-nak'ın karşısında bulunan sit alanıdır. Libya dağları zincirinin bir yarı tarafından oluşturulan doğal bir amfiteyatrosu içinde firavunlar mimarisinin en yetkin yapıtlarından biri olarak kabul edilir; ayrıca bkz., <http://www.nuveforum.net/1187-terimler-sozlugu-d/229181-deyr-ul-bahri/>

“*Sitte Eyyâm*” romanıyla yazar, **1948 Savaşı**’nın neden olduğu birçok korkunun en temelini kadar inmeye çalışmaktadır. Özellikle de yazar, bunu Deyru’l-Bahr’da yapılan katliamlara değinirken büyük bir başarıyla gözler önüne sermiştir. Deyru’l-Bahr sakinleri altı gün boyunca çevrelerini kuşatan oldukça büyük bir yıkımla ve yok etmeyle karşı karşıya gelmişlerdir. Çünkü İsrail askerleri çok kısa bir süre içerisinde bütün kenti hiç acımadan yerle bir etmek hususunda oldukça kararlılırdılar. Sadece bir kişi, üniversite öğrencisi bir genç ki bu genç romanın ana kahramanıdır, bu mücadele içerisinde hayatta kalmayı başarabilmiştir.

“*Sitte Eyyâm*” romanında yazar her bir gün için kitapta bir bölüm ayırmıştır. Ki yazar, her bir bölümde kasaba halkının vermiş olduğu tepkileri ve onların direnmek üzere gösterdiği gayreti anlatmıştır. Olaylar ve gözlemler, iç monolog yöntemiyle yani yazarın bütün her şeyi kendi kendisine anlatıyormuş gibi bir üslupla verilmeye çalışılmıştır. Kasabanın içerisinde bulunmuş olduğu bu çıkmaz durum, özellikle romanın ana kahramanı olan gencin, yani Süheyl’in bakış açısıyla ele alınmıştır. Süheyl, yüzüne güvercin dışkıları atıldıktan sonra tutuklanmış ve büyük işkencelere maruz kalmıştır. Fakat bütün bu işkencelere rağmen Süheyl yine de hiçbir şey itiraf etmemiştir. Süheyl’i tutuklayan subay, ona yanan köyünden yükselen dumanı işaret edip köyünün çok kısa bir süre içerisinde küle dönüşeceğini söylediği zaman, Süheyl tam aksine bu küllerin, toprağa adeta gübre gibi iyi geleceğini söyleyerek alay edercesine subaya cevap vermiştir. Böylece köyü tekrar canlanıp eski haline gelecektir. (s. 172) Süheyl’in vermiş olduğu bu yanıt, Halîm Berekât’ın bu romanı kaleme aldığı süreçte nasıl bir iyimserlik içerisinde bulunduğuna işaret etmektedir.

Aynı zamanda “*Sitte Eyyâm*” romanı bir aşk romanı özelliği de taşımaktadır. Özellikle romanda kahraman Süheyl’in eski sevgilisi Lamya ve daha sonra yeni sevgilisi Nâhide ile yaşamış oldukları, hem romanın duygu dünyasını zenginleştirmiş hem de savaşın insanlar üzerindeki olumsuz etkilerini bir nebze yok etmeye çalışmıştır.

Olay Örgüsü

Anlatma esasına bağlı türlerin ve doğal olarak romanın en temel ve vazgeçilemez unsurlarının başında olay örgüsü yer alır. Öyle ki, bir romanda olay örgüsünün yokluğu durumunda, romandan bahsetmek mümkün olmamaktadır. Çünkü bir eserde konu, şahıs kadrosu, mekân, zaman ve anlatıcı gibi bütün

unsurlar, bir olay örgüsü ekseninde var olup anlam kazanmaktadır (Çetişli, 2004: 59).

Romanda olay örgüsünün geniş planda şekillenmesini sağlayan en önemli teknik, zaman mefhumunun kullanımıyla ilgilidir. Çünkü eserin birinci bölümü ana kahraman Süheyl'in yaşamı ve psikolojik çalkantıları ekseninde kurulurken, diğer dört bölümü Deyru'l-Bahr'ın yaşadığı savaş dönemi içerisinde şekillenmektedir (Törenek, 2006: 59).

“*Sitte Eyyâm*” romanını gerek muhtevası, gerekse olay örgüsü bakımından bir bütün olarak değerlendirdiğimizde, ilk planda verilebilecek hüküm, bu romanın otobiyografik tarzda yazılmış bir roman olduğudur. Ayrıca romanın baş kahramanı Süheyl ve yazarı arasında geçenleri dikkate aldığımızda ise bunun “psikolojik ve otobiyografik roman” olduğu hükmü daha isabetli olacaktır (Çetişli, 2004: 247).

Süheyl, Deyru'l-Bahr halkının yaşadığı sıkıntılardan ve saldırılardan bir süreliğine de olsa uzaklaşmak için kasabanın tümünü görebilen bir tepeye çıkar ve orada yaşadığı günleri hatırlarcasına kendi kendisine konuşmaya başlar. Süheyl'e göre Deyru'l-Bahr için artık önlerinde sadece iki önemli seçenek vardır: Ya Deyru'l-Bahr'ı düşman askerlerine bırakacaklar ya da topraklarına sahip olup onun için ölesiye mücadele edeceklerdir.

“*Sitte Eyyâm*” romanının olay örgüsünü var eden belki de en önemli iki unsur savaş ve aşk'tır. Ayrıca yazar, eserin birçok noktasında yeni sevgilisi Nâhide'nin annesinin ikisinin aşkına vermiş olduğu büyük tepkiyi dile getirmeye çalışmaktadır. Yazar, bu tepkinin nedeni olarak ikisi arasında yaşanan dinsel farklılıkları ilk planda tutar. Süheyl'in ve Nâhide'nin farklı din ve mezheplerden oluşu, ikisi arasındaki aşkın başlaması için büyük bir engel oluşturmaktadır.

Süheyl, uzun bir süre tepede oturup Deyru'l-Bahr'ı izledikten sonra eski fakat bir türlü unutamadığı sevgilisi Lamya'nın evine doğru yürümeye başlar. Süheyl, orada çok eski bir arkadaşı olan Ferîd'in erkek kardeşiyle karşılaşır. Ferîd'in kardeşini alıp evine götürmeye karar verir. Bu sayede Ferîd'le bir süre sohbet etme fırsatı bulabileceğini düşünür. Fakat Ferîd'i evde bulamaz.

Süheyl'in sevgilisi Lamya'dan sonra kendisine karşı büyük bir sevgi hissettiği diğer bir genç kız ise Nâhide'dir. Fakat Nâhide'nin annesi, Süheyl'in kızı ile olan ilişkisini kesinlikle onaylamamaktadır. Özellikle de kızının günlüğünü bulduktan sonra onun bir kez daha Süheyl'le görüşmesini ve Süheyl'in onların evine gelmesini kesinlikle yasaklar. Annesinin bu ilişkiyi onaylamamasının belki de en büyük nedeni, Nâhide'nin ve Süheyl'in farklı

dinlerden olmalarıdır. Ancak romanın tamamında bu iki gencin, hangi dinlere mensup olduklarına kesinlikle değinilmemiş olması dikkatimizi çeken diğer bir unsurdur. Nâhîde dinine bağlı inançlı bir genç kızken; Süheyl ise onun tam aksine dinine bağlı olmayan, sadece kendi istek ve arzularına göre yaşayan bir gençtir. Nâhîde'nin inançlı bir insan olmasında hiç şüphesiz babasının büyük bir etkisi olmuştur. Çünkü babası Deyru'l-Bahr'a mal olmuş ve orası için bir simge haline gelmiş Şehit İbrahim el-'Âmrî'dir.

Deyru'l-Bahr'ı ikinci günde de korkunç bir savaş ortamı kuşatır. Düşmanlar güney sınırlarında pusuya yatıp beklemektedirler. Süheyl'in mücadele içerisinde yer alan ve insanlara silah eğitimi veren yakın arkadaşı Ferîd, mücadeleye katılan diğer arkadaşları 'Abdulcelîl, 'Amr, Hâlid ve Fâris ile yüksek bir tepede bulunan bir mağaradan olanları izlemektedir. Ferîd'e göre artık Deyru'l-Bahr çok kısa bir süre içerisinde ölüp yok olacaktır. Çünkü düşman Deyru'l-Bahr'a giden tüm yolları tutmuştu. Fakat bütün bu umutsuzluklara rağmen Ferîd, mücadeleye katılacak olan mücahit arkadaşlarıyla birlikte kendilerine gönderilen iki koli silahı da yanlarına alarak yıldızların aydınlattığı gecede karanlık ormanların içerisinde yavaşça yürümeyi sürdürürler. Bu derinleşen dipsiz sessizliğin ortasında sürekli şu cümleyi tekrarlamaktadırlar: Ya öleceğiz ya da sağ kalacağız.

Halîm Berekât romanın ikinci bölümünden sonra bir anda dikkatleri Ferîd adında başka bir kahramanın üzerine çeker. Burada yazar, romanını güçlü bir baş kahraman üzerine kurmayı ve okuyucuların dikkatini bütünüyle onun üzerinde toplamayı arzular. Tıpkı yazarın burada Süheyl karakteri üzerinde yoğunlaşması gibi. Fakat diğer bir taraftan yazar, okuyucuların ilgisini olaylar üzerinde tutabilmek için ana kahraman kadar güçlü ikinci bir kahramana da kimi zaman başvurmak zorunda kalır. Süheyl kadar önemli olan diğer bir kahraman Ferîd'dir.

Süheyl Lamya ile arasında geçen uzun konuşmalar neticesinde ikinci kez bir genç kızın hayatını daha mahvetmekten korktuğu için bu konuşmaya hemen bir son vermesi gerektiğine karar verir ve oradan ayrılır. Süheyl'i Lamya'dan uzaklaştıran diğer bir husus da, ülkesi ve arkadaşları büyük bir mücadele içerisindeyken onun herhangi bir şey yapmayı, sadece kendi duygularını ön planda tuttuğunu fark etmesi olmuştur. En kısa süre içerisinde bu duruma karşı koyup bir şeyler yapması gerektiğini düşünür.

Üçüncü günde Deyru'l-Bahr'da bulunan tüm dükkânların kapıları kilitlemiş bir haldedir. Çünkü mücadele esnasında şehit olan dokuz gencin

naaşları büyük bir cenaze alayı eşliğinde Deyru'l-Bahr'ın ortasından geçecektir. Süheyl de diğer insanlar gibi bu cenaze alayını daha yakından görmek için kaldırıma yaklaşır. Öyle ki, Süheyl sabah erken saatlere kadar arkadaşlarından dokuzunun şehit olduğundan habersizdir. O anda Süheyl'in aklına bir anda Nâhide gelir ve kuzeni Leyleyân'a verdiği mektubu Nâhide'ye iletmemiş olmasını temenni eder.

Sonra orada bulunan kalabalığın kentin girişine doğru cenaze alayını karşılamaları için gitmelerini söyleyen bir anonstan sonra Süheyl de kalabalıkla birlikte yürümeye başlar. O anlarda Süheyl'in kalabalık arasında işittiği tek şey, Ferîd'in bu mücadele esnasında göstermiş olduğu kahramanlıktır. Süheyl şehit olanların her birini yakından tanımakta ve bu nedenle ruhunda büyük bir acı hissetmektedir. Mesela; o anda Süheyl komik bir olaydan bahsederken, Hâlid'in attığı kahkahaları işitiyor gibiydi.

Süheyl, cenaze alayının yolun başında görülmesiyle birlikte cenazelerin önünde ilerleyen mücahitlerin hâlâ savaş kıyafetleri içerisinde silahlarını havaya doğrultup göğüslerini kaplayan mermileri düzelttiklerini fark eder. O anda içini büyük bir acı kaplar ve kalp atışları giderek daha da hızlanır. Öyle ki, adeta kalbinde, damarlarında, göğsünde ve boğazında bir şeyler ilerliyor gibidir. Sonra bir anda gözlerinin kenarında yaşlar belirir ve bu gözyaşları yavaş ve sakin bir şekilde akmaya başlar.

Süheyl bu tablo karşısında hemen oradan uzaklaşmak istiyor ve nereye gittiğini bilmeden hızlıca koşarak oradan ayrılıyordu.

Süheyl bütün bu duygu karmaşası içerisinde hızlı adımlarla kalabalığın ortasında ilerlerken, Nâhide “*Kızım Nâhide. Neyin var? Bilmek istiyorum. Söyle bana.*” (s. 89) diyen annesinin sorularıyla karşı karşıya kalarak başını önüne eğmiş ve düşüncelere dalmış bir haldedir. O anda Nâhide'nin içini kemiren en önemli şey, Süheyl'in Leyleyân aracılığıyla ona göndermiş olduğu mektuptur. Nâhide bu mektubu defalarca okur ve bir anda gözyaşlarına boğulur. Süheyl bu mektubunda Nâhide'ye karşı olan duygularını şu sözlerle açıklamaktadır:

“*Kendi kendime soruyorum. Eğer sıkıntılar beni tekrar ele geçirir ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu bu zor dönemde gelip beni bulursa; bedenlerimiz bu görevi nasıl yerine getirebileceğimiz hususunda mutlaka mücadele edip direnecektir.*”

Nâhîde sana ihtiyacım var. Senin gözlerinin gölgesinde oturmaya, üzerime gözlerinin semasından yağmurlar yağmasına ve böylece çöllerimdeki alevin ve çoraklığın kaybolup gitmesine ihtiyacım var. Senin aşkının acılarımı hafifleteceğine inanıyordum. Fakat bir de ne göreyim, bunun tam tersi oldu. Ben tıpkı yelkeni ve dümeni olmayan bir kayık gibiyim. Dalgalar bu kayığı o tarafa bu tarafa savuruyor. Dalgalar kayığa çarpıyor, onu yükseltiyor ve kayığın bulunduğu yeri değiştirmeksizin onu aşağıya doğru düşürüyor. Bir anda kıyı yok oluyor ve kayık kendi acısı içerisinde ölmek için yanmaya başlıyor. Çünkü bu onun için en büyük ateş. Onun gözlerinin içerisinde bir şeyleri arayıp bulmak ve bir ok gibi onun içerisinde geçmek istiyorum.

Aşk benden ilk olarak senin yüzüne çarpabilecek tek bir kelime dahi söylemememi istiyor. Fakat bu sarsıntı daha uzun sürmeyecek. Şu andan sonra seni cezalandırmak istemiyorum. Bu aşkın adına senden her şeyi unutmanı istiyorum. Ayrıca bu mektuba cevap vermene de gerek yok. Süheyl!” (s. 91)

Nâhîde bu mektubu okuduktan sonra mutlaka Süheyl’i görmesi gerektiğini düşünür ve dışarıya fırlar. Koşarak Süheyl’in silah eğitimi yaptığı alana gider. Fakat Ferîd’in cenaze töreninden sonra onu hiç görmediğini söylemesiyle Nâhîde’nin hayalleri bir anda yıkılır. Çünkü acilen Süheyl’le konuşması gerekmektedir.

Dördüncü günde Leyleyân’ın Nâhîde’yi alıp denizin kenarında bulunan, etrafı limon ağaçlarıyla çevrili evlerine götürmesiyle Nâhîde ve Süheyl orada karşı karşıya gelirler. Süheyl, yazmış olduğu mektuptan dolayı çok üzgün olduğunu söyleyerek Nâhîde’den özür diler ve Nâhîde’nin onu gerçekten affedip etmediğinden emin olmak için ona şu soruyu yöneltir:

“ *Nahide bana güveniyor musun? ”*

- *Bu soruya cevap vermeye gerek yok.*

- *Bana basitçe ve oldukça samimi bir şekilde cevap ver.*

- *Şayet sana güvenmemiş olsaydım sana gelir miydim? (s. 104)*

Süheyl Nâhîde ile uzun uzun sohbet ettikten sonra Nâhîde’nin hatıra defterini eline alır. Fakat Nâhîde Süheyl’in onu daha sonra okumasını ister.

Beşinci günde Süheyl’in gözlerindeki bantlar açıldığı zaman, Süheyl kendisini oldukça karanlık bir odada, bir subayın yanı başında bulur. Süheyl nerede olduğunu ve ondan ne istediklerini sorduğu zaman subay ona şöyle bir cevap verir:

“ Onunla telefon görüşmeleri yapmanızdaki amacınız ne idi? Üstat Süheyl öyle görünüyor ki, siz kültürlü eğitim görmüş bir gençsiniz. Bu nedenle elimizde bulunan bütün imkânlarla siz bize ne kadar yardımcı olursanız; biz de size o kadar iyi bir muamelede bulunmak isteriz. Bizler eğitime önem veren insanlarız.” (s. 134)

Süheyl saatine baktığı zaman saatin dört olduğunu görür. Bu onun Nâhide ile olan görüşmesine iki saatin kaldığı anlamına gelmektedir. Nâhide ise görüşecekleri yerde Leyleyân’la birlikte Süheyl’in gelmesini beklemektedir. Fakat Süheyl bir türlü gelmez ve Nâhide’nin hayalleri bu olay karşısında bir anda yıkılır.

Süheyl subayın emriyle askerlerin kendisine yaptığı işkencelere sadece Nâhide’yi düşünerek katlanmaya çalışır. Yapılan her işkenceden sonra Süheyl’in Nâhide’nin ismini sayıklamasıyla askerler onun çıldırmış olabileceğini düşünmeye başlarlar.

Altıncı günde Süheyl’in en yakın çocukluk arkadaşı Ferîd, yatağından büyük bir tedirginlikle kalkar. Çünkü o sabah kurşunlar Deyru’l-Bahr’ın her köşesinden, her noktasından peş peşe atılmaktadır. Sokağa çıkılmaması yönünde sürekli uyarılar yapılmaktadır. Çünkü beklenen savaş ertesine gün tam anlamıyla başlamış olacaktı. Böylece Deyru’l-Bahr bu gerçek savaşa oldukça savunmasız bir şekilde kuvvetleri olmadan cevap verecekti. Bu durumda Ferîd de ne yapacağını bilemez, fakat bir şeyler yapıp mutlaka eğitim alanına gitmesi gerektiğinin de farkındadır. Ailesi ve Deyru’l-Bahr için mutlaka bir çaresini bulması gerekmektedir.

“Sitte Eyyâm” romanı Berekât’ın anlatma tekniğinde tasvir yöntemini kullandığı en başarılı romanlarından biri olarak kabul edilmektedir. Yazar bütün olayları tüm açıklığıyla okurlarına iletmeye çalışmaktadır. Özellikle savaşın başladığı dönemde Deyru’l-Bahr’da yaşanan karışıklıkları oldukça etkileyici bir üslupla nitelendirmektedir:

“İnsanlar caddelerde pijamalarıyla koşuyorlardı. Arabalar kornalarını çalıyordu. Arabalardan biri bir kadına çarpmıştı. Fakat hiç kimse bu kadınla ilgilenmiyordu. Ayaklar bu kadının üzerinden atlayıp geçiyordu. Kurşun sesleri çok yakından geliyordu. Ferîd makineli tüfeği omzunun altına koymuştu. Otobüs erkekler, kadınlar, çocuklar ve yaşlılarla dolu bir şekilde hızlıca geçiyordu. Erkeklerle kaçmaları için müsaade etmiyorlardı. Fakat onları nasıl durduracaklardı? Sonra Batı Mahallesi doğru dağıldılar. Deyru’l-Bahr’dan

gürültülü sesler yükseliyor ve orayı kaplıyordu. İnsanlar caddelerde denize doğru koşuyorlardı. Arabalar kornalarını çalıyordu. Şiddetli bir patlama. Bir vızıldı. Bir serap. Sakin sessiz bulutlar. Gökyüzü yeryüzünden ayrılmış gibi.” (s. 156)

Düşman saldırılarının Deyru'l-Bahr'ın tam ortasına kadar gelmesiyle bütün şehir adeta ateşe verilmiş gibi yanıyordu. Özellikle evlere atılan bombalar bu karışıklığı ve vahşeti giderek daha da artırıyordu. Bu bombaların atıldığı evlerden biri de Leyleyân'ın eviydi. Leyleyân, hamile annesine askerler tarafından yapılan işkenceye büyük acılar içerisinde tahammül etmek zorunda kalır.

O esnada Nâhîde ve annesi eşyalarını toplayıp evden kaçmak üzere oldukça hızlı bir şekilde hazırlanmaya başlarlar. Fakat evden çıktıklarında arabaya binmek üzereyken Nâhîde annesine yaralılara yardım edip Süheyl'i bulmak üzere burada kalacağını söyleyerek gitmekten son anda vazgeçer. Annesinin çığlıklarına rağmen, bir anda gözden kaybolur. Nereye gittiğini bilmeden koşmaya başlar. Fakat sonra bir anda durur ve kendisini neden boş yere ölümün tam ortasına atmaya çalıştığını düşünmeye başlar. Süheyl'e olan aşkıdan dolayı yaşamayı gerektiğini düşünür ve bir anda kendisini yanında bulunan taksinin içine atar.

Altıncı günden sonra da Subayın Süheyl'e yaptığı işkenceler bitip tükenmeden devam etmekteydi. Fakat Süheyl her şeye rağmen hiçbir şey söylememekte kararlıydı. Ancak Subay, Deyru'l-Bahr'ın savaştan geri çekilme kararı alarak teslim olduğunu öğrenince Süheyl'i alıp hapishanenin çatısına çıkarır ve kuzeydeki uzak bir noktayı işaret ederek ona şöyle der:

“Şuradaki ışıkları görüyor musun?”

- Görüyorum.

- Peki, bu ışıkların ne olduğunu biliyor musun? Yani bu ışıkların neresi olduğunu bilip bilmediğini kast ediyorum. Birazdan Deyru'l-Bahr küle dönüşecek.

- Kül toprağı daha verimli bir hale getirecek.

- Bunun üzerine bizler de bu topraklardan ürün elde edeceğiz.(s. 172)

Anlatıcı ve Bakış Açısı

“*Sitte Eyyâm*” romanında anlatıcı üçüncü şahıs, yani yazar-anlatıcıdır. Bu, klasik anlamda her şeyi bilen, gören ve olayların seyri hakkında bilgi veren bir anlatıcıdır. Okuyucu, kişi ve olaylara onun bakış açısından bakar ve onun

sağladığı imkânlar dâhilinde bilgi sahibi olur. Romanın kahramanı olan Süheyl, görüş ve düşünceleriyle eserin yazarıyla özdeşleşir. Ancak Berekât, okuyucuyu sıkmamak anlamında romanı kendisine benzeyen Süheyl'e anlattırmak yerine, üçüncü kişi anlatımını seçer. Böylece okuyucu eseri içten ve dıştan olmak üzere iki açıdan tanıma imkânı bulur. Olayların seyri içerisinde Süheyl'in bakış açısına da yer verilmesi, romana gerçekçi bir nitelik kazandırır:

“Gülümsedi. Meşe ağacına doğru yürüdü. Uzun zamandır insan akınından kaçarak yalnız başına kalıp yaptığı ve söylediği şeyleri düşünme fırsatı bulamamıştı.” (s. 17)

Sonuç olarak anlatıcı, yazarın ta kendisi yani Halîm Berekât 'tır. Fakat yazar, romanında Süheyl karakteri üzerinde yoğunlaşarak, kendi düşüncelerini, çocukluk ve gençlik dönemlerinde yaşadığı olayları Süheyl karakteri aracılığıyla okurlarına sunmaya çalışmaktadır. Berekât bu durumu henüz romanın ilk sayfalarında şöyle diyerek açıklamıştır:

“Süheyl, bir meşe ağacının köküne yaslanır. Yoğun sis yükselir, Deyru'l-Bahr'ı kuşatır ve onu dünyadan koparıp alır. Sis, ona doğru yükselir ve onun üzerini kaplar. “ Büyük bir millet helak olacak.” Süheyl, katliam dumanlarının üzerini kaplamaya başlamış olduğu bir kadın falcıyı (kâhini) andırmaktadır. Süheyl'i sevmemin nedeni, onun kendisini soyutlamasıdır. Deyru'l-Bahr'in ele geçirdiği halk toplumundan hamaset duygusuyla dolu bir şekilde çıkmıştı.”(s. 16)

Yazar, bu romanında beşerî karakterli anlatıcıları tercih eder ve çocukluğunu, gençlik yıllarını geçirdiği Deyru'l-Bahr kasabasında yaşadığı olayları sunarken kahramanlarını da bu bölgeden seçmeyi ihmal etmez.

Roman, diyalogların en üst düzeyde kullanıldığı bir anlatım özelliğine sahiptir. Bazı bölümlerde bir düşüncenin açıklanması veya kahramanlar arasında geçen konuşmaların izahı için bu yöntemle başvurulur. Ya Süheyl yahut Nâhide veya Ferîd gibi diğer kahramanlar olaylara bir açıklık getirmek üzere kendi aralarında konuşur. Eserin sonlarında Süheyl kendisine sürekli işkence yapan Subay'la oldukça sert ve acımasız diyaloglara girer.

Anlatım noktasında eserin en büyük özelliği anlatıcının iç monolog yöntemini sıkça kullanmasıdır. İç monolog bir kişinin kendi kendine veya sanki karşısında biri varmış gibi sessiz bir biçimde içinden konuşmasıdır. Bu bakımdan iç monolog yani iç konuşma, daha çok kişinin iç dünyasını, aracısız bir şekilde okuyucuya sezdirme amacına hizmet eder (Çetişli, 2004: 105).

“ Çıplak ayakları yerde sürükleniyordu. Eski kıyafetlerini topluyor ve onları bir torbanın içerisine koyuyordu. Daha başka neler olacaktı? Bir şeyleri unutmuş olması kaçınılmazdı. Etrafına bakıyordu. Acaba neler unutmuştu? (s. 159)

Aynı zamanda Berekât, bu romanıyla savaş günlerinde Arap toplumunda özellikle kadınların yaşadığı birtakım korku ve endişelere de değinmeye çalışmaktadır.

“ Bir anda arkadaşım Ferîd’in evinin önündeki merdivenlerden birinin üzerinde oturan kadının hali aklıma geldi. Beni gördüğü zaman kadın yüzünü örtmüş ve hızlı bir şekilde içeriye doğru fırlamıştı. Hatta o kadar hızlı kaçmıştı ki, aceleden neredeyse düşecekti. Bu kadın neden kendi bedeninden kaçıyordu? Kaçanlardan olmak için neredeyse ölecekti. (s. 23)

Zaman

Her yazarın zamana tasarrufu yahut zamana yüklediği anlam ve işlem farklıdır. Bu farklılığı tayin eden etken, yazarın dünya görüşü, tecrübesi, zihniyeti, olaylara bakış tarzı ile olayları yorumlama yeteneğidir (Tekin, 2003: 121).

Birçok romanda olduğu gibi, “Sitte Eyyâm” romanında da zamanın akışına paralel olarak sürekli işleyen iki saat vardır. Bunlardan birincisi, yaşanan olaylara, diğeri ise söz konusu olayların anlatıcı tarafından anlatılmasına bağlıdır. Özellikle romanın ikinci ve üçüncü gün adlı bölümlerinde söz konusu iki saatin varlığı daha rahat bir biçimde hissedilir.

Roman boyunca yaşanan olayların akışına bakıldığında zaman kavramı Süheyl’in kendisini ve çevresini eleştirel bir bakış açısıyla anlamaya çalıştığı ilk anlardan itibaren işlemeye başlar. Daha açık bir ifadeyle roman, Deyru’l-Baħr kasabasının İsrail askerleri tarafından işgal edildiği ve yazarın “İlk Gün” olarak isimlendirdiği vak’a zamanıyla anlatılır. Romanı vak’a yani olay zamanı olarak ele aldığımızda romanın oldukça kısa bir zamanı kapsadığını görürüz. Burada Süheyl’in hayatında önemli olay ve gelişmeler bu zaman dilimi içerisinde öne çıkarılır. Bu nedenle vak’a zamanında sık sık özetlemelere başvurulur.

Bu vak’a zamanının akışını yazar, tam bir tarih vermeden günleri, mevsimleri veya gün içerisindeki saatleri kısa kısa değinerek geçiştirmeye çalışır. Ancak bildiğimiz tek şey bu romanın Arap-İsrail Savaşlarının yaşandığı süreçte, yani 1948 yılında yaşanan olayları konu edindiğidir. Bu eserinde 1948 yılında

yaşanan savaş atmosferini vermeyi seçen yazar, bu özelliğiyle siyasî ve sosyal olayları daha iç içe vermek zorunda kalır. İşgal günlerinde yaşanan sıkıntılar ve görüntüler burada yazar tarafından değerlendirilme imkânı bulur. Romandaki ana kahraman Süheyl, bazen bir gözlemci, bazen olayların içerisindeki önemli bir figüran olarak o günlerde Deyru'l-Bahr'da olup biteni okuyucularına anlatmaya çalışır.

“ Bugün Pazartesi. İlk gün. Düşmanlar Pazar günü gündüz saatlerine kadar düşünmemiz için bizlere fırsat verdiler.” (s. 10)

Yazar, kahramanı Süheyl'in ülkesi Deyru'l-Bahr'a dönme zamanını şu sözleriyle açıklar:

“ Temiz ve soğuk ilkbahar havasında gün yavaş yavaş açmaktadır. Uzun süre yaşamak zorunda kaldığı çalgın ve kalabalık şehirlerin sokaklarını hatırladı. Sıkıntulardan kaçıp gittiği ülkesine bir sene önce dönmüştü. Dönmek zorundaydı, çünkü iflas etmişti. Bu tepenin üzerinde çocukluğundan beri anlayamadığı bir sessizlik vardı.” (s. 15)

Romanda anlatma süresi altı günlük bir zaman dilimini kapsamaktadır. Bu zaman dilimi ilk gün olan Pazartesi günüyle başlar ve Cumartesi gününe kadar devam eder. İşgal günlerini de içine alan bu günler oldukça hareketli ve yoğun bir şekilde geçer.

Süheyl'in en yakın arkadaşı ve romanın ikinci önemli kahramanı olan Ferid'in Süheyl'e söylediklerinden Ferid ve mücahit arkadaşlarının altı günlük zaman dilimi içerisinde Perşembe günü harekete geçeceklerini yazar, oldukça açık bir şekilde dile getirmektedir:

“ Silahlara gelince, bu gelecek olan kolilerden sadece biri. İki gün sonra yani Perşembe günü bize ikinci bir koli daha göndermiş olacaklar. Her aile sadece birkaç dinar ödeyerek bu silahlara sahip olacak. Böylece üç gün sonra yeryüzünü elimizle düzleyebileceğiz. Bugün Salı. Belki de hepimiz bütün Deyru'l-Bahr, Pazar günü yok olup gidebiliriz. Hatta Pazar gününe kadar da kalamayabiliriz. Belki de bu bizim son kez görüşmemizdir. Yarın önemli işlerim var. Gerçekten çok önemli işler.” (s. 120)

Sonuç olarak romanın bütün bölümleri yirmi dört saatlik bir zaman dilimi üzerine kurulmuştur. Bu altı gün süren bir işgal ve savaş dönemidir. Böylece bu bölümlerde zaman mefhumu, kendi içinde bir bütün olarak akıp gider. Bütün

bölümler bir diğèrinin devamı durumundadır. Yazarın romanını “İlk Gün”, “İkinci Gün”...şeklinde isimlendirmesinin nedeni olay bütünlüğünü bu şekilde devam ettirme isteğinden kaynaklanmaktadır. Berekât’ın zaman unsuru içerisinde sıçrayışlar yapması, okuyucular üzerinde bir merak uyandırmış ve kurguya bir akıcılık getirmiştir.

Mekân

“*Sitte Eyyâm*” (Altı Gün) romanı, olay örgüsü bölümünden de anlaşılacağı üzere, roman mekânı geniş bir mekâna sahiptir. Bu nedenle roman için sosyolojik yöntemle yazılmış bir roman demek mümkündür. Çünkü yazar Deyru’l-Bahr kasabasında yaşayan halkın acılarını, sıkıntılarını, savaş günlerini ve çaresizliklerini anlatarak zaten sosyolojik temalara değinmiş bulunmaktadır. Bunda roman konusunun asıl faktör olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Savaş, işgal ve mücadele gibi sosyal problemleri vurgulamak isteyen yazar, aynı zamanda bunlarla yetinmeyip kimi zaman aşk konusuna da değinmeye çalışmıştır. Yazar, bütün bunlara değinirken mekânı oldukça geniş tutmuştur. Zira romanın olay örgüsünü oluşturan ana unsurlardan belki de en önemlisi Deyru’l-Bahr’dır. Nil Nehri kıyısında bulunan Deyru’l-Bahr ile romanın konu bütünlüğü arasında oldukça sıkı bir ilişki mevcuttur.

Diğèr bir taraftan romanda kullanılan bu geniş mekân ile yazar, bu mekân üzerinde yaşayan kişilerin sosyal seviyelerini de yansıtmaya çalışmaktadır. Aslında yazar bunu yaparak Deyru’l-Bahr kasabasında yaşanan sosyal farklılıkların yanı sıra Arap toplumunda yaşanan zıtlıkları da gözler önüne sermeyi amaçlamaktadır. Süheyl’in amcası İbrahim’in oldukça fakir, diğèr amcası Victor’un ise oldukça zengin, fakat cimri bir adam olmasına değindiği gibi.

Halîm Berekât, bu romanında mekân unsurunu sadece olayların sahnesi olma fonksiyonu ile sınırlamamış, aksine bu unsura birçok işlevler de yüklemiştir. Özellikle romanına mekân oluşturan Deyru’l-Bahr kasabasından hareketle mekân-insan ve mekân-konu ilişkisinden faydalandığı görülür. Mesela; Deyru’l-Bahr kasabasına ait mekân tasvirleri, burada yaşayan insanların sosyal, ekonomik ve kültürel durumlarını açıkça ortaya koyar (Çetişli, 2004: 238).

Daha çok dış mekân tasvirlerinin dikkati çektiği romandaki tasvirler, büyük ölçüde Süheyl’in gözüyle yapıldığı için, kimi zaman onun ruh haline göre

şekillenir. Bu nedenle tasvir edilen mekânda kahramanın ruh halinden dolayı oldukça romantik tasvirlerin bulunması kaçınılmaz bir hal almaktadır:

“ *Tepede eğilerek (selam vererek) uyuyan kenti ve kıyıda da tembellik içerisinde yüzükoyun uzanan düz arazileri izledi. Deyru’l-Bahr, niçin şu anda üzerinde bulunduğu tepenin veya önündeki kıyının üzerinde uzanmadan bizzat kendisi toplanmıştı sormadı. Aynı zamanda kendi kendine bu ülkenin korkularla dolu bir tarihi olduğunu söylemeyi de unutmuydu. İçerde korku, dışarıda korku. Bu uyarıdan önce batı ve doğu mahallesi, sürekli bir anlaşmazlık ve muhalefet içerisindeydi. Fakat şimdi düşmanlardan ötürü bu iki mahalle birlikte hareket eder olmuştu. Belki de bu uyarı, yeni bir hayatın başlangıcı olabilir. Ebedî bir son da olabilir. Hayır, ebedî bir son değil. Deyru’l-Bahr, bir mozaiktir.*” (s. 13)

Mekân unsuru, yani Deyru’l-Bahr bu romanda iki şekilde okuyucularının karşısına çıkmaktadır. Birincisi hayatın, savaşların ve ölümün olduğu Deyru’l-Bahr; diğeri ise aşkın, doğal güzelliklerin ve tarihin olduğu mekân. Fakat bu her iki mekân unsuru, romanın olay örgüsüyle gelişmiş ve birbirine bağlantılı bir hal almıştır. Roman kahramanı Süheyl, İsraililerin saldırıları karşısında küllere dönen Deyru’l-Bahr’ı geniş caddelerinden dokuz mücahit arkadaşının naaşlarının geçtiği cenaze alayıyla, diğeri bir taraftan da sevgilisi Nâhide ile yaşadığı büyük aşk hikâyesiyle gözler önüne serer.

Romanın “Altıncı Gün” isimli son bölümünde, Süheyl’in ifadesine başvurmak üzere düşman askerleri tarafından gözleri kapatılmış bir şekilde evinden alınıp götürülmesiyle romanın seyri bir anda değişmektedir. Yazar, Süheyl’in gözleri açıldığında hapisane ve hatta hücre ortamı karşısında onun hissetmiş olduklarını şu sözcüklerle ifade eder:

“ *Askerler onu alıp nemli, dar ve karanlık bir dünyaya götürdüler. Sonra demir kapıyı kilitlediler. Subayın sesi hâlâ kulaklarında ve kafasının içerisinde yankılanıyordu. Hapishane burası mıydı? Oldukça korkutucu ve ürkütücü bir yer. Süheyl demir kapıya doğru dönüyor, onu sertçe ve hızlıca kendisine doğru çekiyordu. Onu buradan çıkarmaları için onlara bütün hayatını hiç düşünmeden verirdi. Fakat sadece bir sırrını veremezdi. Genelkurmay başkanıyla Deyru’l-Bahr hakkında konuştuklarını.*” (s. 136)

Deyru’l-Bahr Süheyl için olduğu kadar Ferîd için de oldukça önemli bir mekândır. Çocukluk arkadaşı Süheyl’le birlikte tepelere doğru yaptıkları yarışları, yüzme hususunda aralarında yaşanan rekabeti hiçbir zaman unutmamıştır. Fakat Ferîd Süheyl’in tutuklanıp askerler tarafından ifadesi

alınmak üzere götürüldüğünü bilmeden, Deyru'l-Bahr'da mücahitlerin oluşturduğu birliği denetlemekte ve onlara taktikler vermektedir.

Altıncı günde, gece saat dokuzda Subay tarafından yapılan işkenceler esnasında Süheyl tek bir şeyi, ülkesini düşünmektedir. Öyle ki, o anda Süheyl göğsünden bir şeylerin zorla alınıp götürüldüğünü hisseder. Köpükler tüm dünyayı kaplamış gibidir. Burası Deyru'l-Bahr değildir. Deyru'l-Bahr yanmaya başlamıştı. Işıklar uzun bir çizgi üzerinde uzanıyor, kıyının tam yanında daireler şeklinde yükseliyor ve beyaz tepeye doğru tırmanıyordu. Duman kırmızı renkte koyulaşarak yükseliyordu. Sonra her şey yanıp kül oluyordu. Kül oluyordu. Yok olmuyordu.

Süheyl hiçbir şey söyleyemiyor, ateşe ve dumana bakmayı sürdürüyordu. Bunun üzerine Subay alay edercesine birazdan Deyru'l-Bahr'ın tamamının küle dönüşeceğini söylüyordu.

2.1.6. Kişiler

“*Sitte Eyyâm*” romanının buraya kadar olan bölümlerinden de anlaşılacağı gibi, roman oldukça kalabalık bir şahıs kadrosuna sahiptir. 1948’li yıllarda yaşanan savaş ve işgal ortamının Deyru'l-Bahr kasabası üzerinde yaratmış olduğu olumsuz atmosfer hakkında geniş bir kesit sunmak isteyen yazar, geniş bir şahıs kadrosunu oldukça gerekli bulur. Farklı yaş ve cinsiyetlere sahip karakterlerin, Deyru'l-Bahr'da toplanmış olması, yazarın bu arzusunu daha çok pekiştirmektedir.

Bununla birlikte roman, her yönden bakıldığında bir “asıl kahraman” yani “birinci derecedeki kahraman” ekseninde vücut bulmuştur. Bu yazar-anlatıcının kendisiyle özdeşleştirdiği Süheyl adındaki kahramandır. Ayrıca eserin otobiyografik bir yapıda olması da Süheyl’i ön plana çıkarmaktadır.

Süheyl

Romanın asıl kahramanıdır. Onu romanın başında yüksek bir tepeden doğup büyüdüğü ve sadece beş yıl ayrılmak zorunda kaldığı Deyru'l-Bahr kasabasına, yani vatanına bakarken tanırız. Yazar-anlatıcı adeta onda kendisini gördüğü Süheyl’i şu şekilde tarif eder:

“ *Sis, ona doğru yükselir ve onun üzerini kaplar. Süheyl, katliam dumanlarının üzerini kaplamaya başladığı bir kadın falcıyı andırmaktadır.*

Kasabanın üzerinde yükselen duman eşyalara, ağaçlara, toprağa, sise ve taşlara karışır. Ölüm, korku ve direniş.” (s. 11)

Berekat burada Süheyl karakterini, gelecekte ülkesinin nasıl bir kaos ortamına sürüklenip yerle bir edileceğini önceden görüp tahmin edebilen bir kişi olarak nitelirmektedir. Çünkü görünenler ve yaşananlar bütün bunların bir işareti gibidir ve ülkenin geleceği hakkında kesin deliller sunmaktadır.

Süheyl ülkesi dış saldırılarla tehdit edilmesine rağmen gençlik dönemlerinde eğitimine devam eden küçük burjuva grubunun bir sembolü gibidir. Deyru'l-Bahr, yok olup bütün eğitimci arkadaşları öldüğünde Süheyl hâlâ yaşamaktadır.

Nâhide

Nâhide babası Deyru'l-Bahr için kutsal bir simge haline gelmiş Şehit İbrahim el-'Amrî'nin kızıdır. Babası öldükten sonra annesiyle birlikte yaşamaya başlar. Nâhide Süheyl'e âşık olup onunla ciddi bir ilişki yaşamaya başladığı dönemlerde on sekiz yaşında bir genç kızdır. Fakat yaşından daha küçük görünmektedir. Süheyl ise ondan yedi yaş büyüktür.

Süheyl Nâhide'nin yüzüne baktığında hiç şüphesiz onun dikkatini çeken en önemli şey, onun masum, çocuksu ve güzel yüzüdür. Süheyl Nâhide'ye böylesi bir tutkuyla bağlanmasının en büyük nedeninin, onun özgürlüğüne düşkün bir genç kız olduğunu da sürekli dile getirir. Ancak Nâhide'nin bu özgür tavrı, onun başka bir dinden olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Hiç şüphesiz bu durumu kesin bir dille reddeden en önemli kişi, Nâhide'nin annesidir.

Yağmurlu bir ilkbahar gününde Nâhide Süheyl'i görmek istediğini söyleyerek evden ayrıldığı zaman annesi onun peşinden koşar ve ona gitmemesi gerektiğini söyler. Bu duruma çok öfkelenen Nâhide yüksek bir duvarın üstüne çıkarak kendisini oradan atacağını söyler. Annesi uzun bir süre kızını ikna etmeye çalıştıysa da bunda başarılı olamaz ve eve dönmek zorunda kalır. Birkaç gün sonra Süheyl'le konuşmak için onun yanına gider ve kızıyla ilgili olarak Süheyl'e şunları söyler:

“ Üstat Süheyl, bu yaşlardaki bir genç kız, gerçek bir aşkla âşık olmaz. Aslında bu genç kız sadece aşkın bizzat kendisini sever. Aşk hakkında konuşan kız arkadaşlarına kulak verir, hikâyeler okur ve filmler izler. Böylece aşk ona güzel bir bilmece olarak görünür ve bu nedenle kendisinin de aşkı tatması

gerektiğini düşünür. Bu nedenle ilk gülümseyişe ve ona dokunan ilk ele takılıp kalır” (s. 28)

Nâhîde'nin annesinin bu sorusuna Süheyl kızgın bir yüz ifadesiyle şöyle cevap verir:

“Birincisi ben Nâhîde'yi seviyorum ve Nâhîde de aynı şekilde beni seviyor. İkincisi Nâhîde aşkın kendisini sevmiyor. Öyle ki, tanıdığım pek çok kız arasında zekâ, kültür ve sorulara cevap vermedeki yeteneği hususunda ben şu ana kadar ondan daha iyisini kesinlikle göremedim.” (s. 29)

Ayrıca Nâhîde'nin babasının Deyru'l-Bahr halkı için kutsal bir simge olması da Nâhîde'nin tavır ve hareketlerini kısıtlamakta, onun kendisiyle aynı dinden olmayan bir adamla birlikte olmasını engellemektedir. Fakat her şeye rağmen Nâhîde toplumun onun üzerinde kurduğu baskıdan kurtulmaya ve Süheyl'e karşı olan aşkına sahip çıkmaya çalışır. Nâhîde bunu annesiyle arasında geçen bir konuşma esnasında kızgın ve alaylı bir ses tonuyla ona şöyle der:

“Anne, benden mi korkuyorsun? Ah anladım. Aslında sen insanların lider ve Şehit İbrahim el-‘Âmrî'nin kızının bir adama âşık olduğu hususunda konuşmalarından korkuyorsun. Ne ayıp? Ne ayıp? Sen hayatın boyunca insanların senden istedikleri gibi bir hayat yaşadın. Başkalarının arzuladığı gibi bir insan oldun. İnsanlardan bizleri bu şekilde kabul etmelerini nasıl isteyebiliriz? Zor kullanarak mı? Hangi mantıkla benim hakkımı benden zorla alabilirler? Kendi inançlarını bana zorla kabul ettirmeleri hususunda hiç kimseye müsaade etmem. Hangi mantıkla? Yaşam tarzımızı ve geleceğimizi bizzat kendimizin seçmesine hakkımız yok mu? Bu, bizim kendi hayatımız ve bu hayatı biz yaşıyoruz. Neden onlara boyun eğeyim? Kime itaat edeyim?” (s. 37)

Ferîd

Süheyl'in çocukluk arkadaşlarından olan Ferîd, savaş ve karışıklık gibi durumlarda gençlere silahlı eğitim veren, onlara sık sık alıştırmalar yaptıran ve çevresinde bulunan herkese ordudaymış gibi talimatlar vermeyi alışkanlık haline getirmiş biridir.

Aynı zamanda Süheyl'in eski sevgilisi Lamyâ'nın da komşusu olan Ferîd, vücudundaki her kan damlasının Deyru'l-Bahr için olduğunu ve bu her kan damlasının vücudunda toprağına olan sevgisiyle ve düşmanlarına karşı duyduğu nefretle gürlüyle aktığını kabul eden bir mücahittir. Ancak Ferîd hem bedeni hem de düşünceleri birbiriyle kesinlikle uyuşmayan bir ailede yaşamaktadır. Babası

ise İbrahim el-‘Amrî ile gittiği bir mücadele esnasında bacaklarını kaybetmiştir. İbrahim el-‘Amrî ise o çatışma esnasında şehit olmuştur. Ayrıca Ferîd’in kendisini asker zannedip asker kıyafetleri ve postalları giyen, elinde sürekli gri renkli bir lamba taşıyan ve akli dengesi yerinde olmayan bir de erkek kardeşi vardır. Doğduğunda gayet sağlıklı olan kardeşi, evlerine bir bomba atılmasından sonra kendisini düşmanları arayıp bulmaya çalışan bir asker gibi hayal etmeye başlamıştır.

Ferîd birçok kez kardeşinden kurtulmayı denemiş, fakat bunu bir türlü yapamamıştır. Onu deliler hastanesine göndermeyi denemiş. Ancak daha sonra bunun oldukça korkutucu bir fikir olduğunu düşünerek bundan vazgeçmiştir. Ayrıca bu hastanenin giderlerini de hangi parayla karşılayabileceğini bilememiştir. Kardeşi, bomba çok yakınına düştüğünde annesi ve kız kardeşinin sağa sola ve yerlere dağılmış veya duvarların üzerine yapışmış olan kesik kesik parçalarını gördüğü zaman delirmiştir.

Ferîd hayatı boyunca birçok konuda babasını örnek almış ve onu derin bir vadinin üzerinde büyük bir ihtişamla uzanan yüksek bir çam ağacına benzetmiştir. İhtişam ve üzüntü. Babasında her ikisinin de bir arada bulunması Ferîd’i oldukça şaşırtmaktadır.

Vermiş olduğu silah eğitiminin ve kahramanlıklarının yanı sıra Ferîd, parasını boş vakitlerinde müzik, kitaplar ve kadınlar için harcayan bir gençtir.

Ülkesinin durumu ne kadar kötüye giderse; kendisinin de o kadar fazla çalışması gerektiğine inanan bir gençtir. Çocukluk arkadaşı olmalarına rağmen Ferîd ve Süheyl’in karakterleri birbirinden oldukça farklıdır. Mesela; Süheyl Ferîd kadar gayretli, istekli, inançlı, tutucu, kararlı, sert ve sosyalist olmayı bir türlü başaramamaktadır.

Çok kısa bir süreliğine âşık olduğunu zannettiği Sâmiye dışında hayatı boyunca hiç kimseyi gerçek bir aşkla sevmemiştir. Ona göre belki de bunun en büyük nedeni maceralara girişirken onun bir komutan edasıyla cesur ve ciddi davranıyor olmasıdır.

Leyleyân

Süheyl, kendisine olan güveninden ve zekâsından dolayı oldukça hoşlandığı amcasının kızı Leyleyân’dan kendisini uzunca bir süredir soyutlamıştır. Çünkü Süheyl onda Nâhide’nin kokusu olduğunu düşünmektedir.

Zaten Süheyl'i Nâhîde'yle tanıştıran kişi de Leyleyân'dır. Bu nedenle Leyleyân, ikisi arasındaki olaylarla ve haberlerle sürekli ilgilenmeye çalışır.

Süheyl Nâhîde ile yaşadığı en ufak bir sıkıntıda bile Leyleyân'a müracaat etmekten ve ondan yardım istemekten hiçbir zaman çekinmez. Leyleyân'ın yüzündeki gülümsemeyi kaybetmeden, her türlü meseleyi kolaylıkla halledebileceğinden oldukça emindir.

Süheyl'in amcası İbrahim ise bu romanda dinî duygularını sürekli ön planda tutan, hayatı boyunca şerefi ve namusu için mücadele eden, fakir bir adamdır. Abisi Victor'un aksine, İbrahim paraya, güce ve şöhrete hiç önem vermeyen, oldukça mütevazı bir hayat yaşamaya çalışan ve aynı zamanda ülkesinin kurtuluşu için her şeyi göze alabilen bir karakterdir.

Romana Dair Dikkatler, Eleştiriler

1961 senesinde Halîm Berekât tarafından kaleme alınan “*Sitte Eyyâm*” (Altı Gün) romanı eleştirel ve realist roman olma özelliğiyle romancılığın temel niteliklerini kendi içinde barındırmaktadır. Berekât eserin merkezine hayatı yerleştirir. Kişilerin ülkelerine olan bağlılıkları, savaş karşısındaki sorumlulukları, aşk, kıskançlık, özgürlük, sosyal baskı gibi konular bunlardan sadece birkaçıdır. Bütün bu konulara değinebilmek için öncelikle romanına kendisiyle özdeşleşen bir kahramanı, yani Süheyl'i seçer. Bu nedenle Arapça yazılmış olan bu roman, birçok kişi tarafından farklı dillere çevrilmiştir.

Bu roman eleştirmenler tarafından 1967 yılı Haziran ayında altı gün süren savaşın üzücü ve oldukça acı bir parçası olarak kabul edilmektedir. Romanda geçen olaylar, neredeyse tüm Arap toplumunun o savaş sonrasında yaşamış olduğu şeylerin bir uygulaması gibidir. Aynı zamanda bu romanın diğer bir konusu da yenileşme ve yenilik hareketidir (Hûrî, 2000: 7).

Romanın Nâhîde ile ilgili olan bölümlerinde yazar, dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Arap toplumunda da genç kızların aileleri tarafından ciddi bir baskı altında tutulmuş olmalarına değinmeye çalışır. Ailesinin ve özellikle de babasının şerefini düşünen Nâhîde, Süheyl'i çok sevmesine rağmen kimi zaman kendisini büyük çıkmazların içerisinde bulur ve çılgınlıklarını şu şekilde haykırır:

“ Süheyl Süheyl. Beni kurtarmanı istiyorum. Bana ne yapacağımı söyle. Sadece ama sadece ne yapacağımı. Burada kıyafetlerimi çıkarmamı ve çıplak bir şekilde annemle, taşlarla ve dünyayla yüz yüze gelmemi istiyor musun benden? Söyle ki ben de istediğin şeyi yapayım. Etrafıma iplerden örülmüş ve örümcekleri andıran bütün her şeyi parçalayıp yırtacağım hususunda sana söz veriyorum.

Anneme, ağaçlara, taşlara ve güneşe doğru çıplak bir şekilde yöneleceğim. Süheyl senden rica ediyorum. Yüzümdeki duvarları yerle bir edeceğim.”(s. 93)

Kaynakça

- Aktaş, Ş., (1984). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Ankara
- Berekât, H., (2000). *Sitte Eyyâm*, Beyrut: (2. Baskı)
- Çetişli, İ., (2004). *Metin Tahlillerine Giriş-2*, Ankara
- Dekkâk, Ö., (1965). *Târîhu'l-Edebi'l-Hadîs fî Sûriye*, Dımaşk el-Faysal, Semer R., (1992). en-*Nakdu'l-Edebiyyu'l-Hadîs fî Sûriye*, Dımaşkel-Kiyâlî, S., (1968). *el-Edebu'l-'Arabiyyu'l-Mu'âsır fî Sûriye (1850-1950)*, Kahire: Dâru'l- Ma'ârif
- Emekli, İ., (2013). “Çağdaş Suriye Romancılığında Halîm Berekât ve Toplumcu Gerçekçi Romanlarının Çözümlemesi”. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- en-Nessâc, Seyyid H., (1980). *Bânûrama er-Rivâyeti'l-'Arabiyyeti'l-Hadîse*, Kahire: Dâru'l-Meârif
- Hûrî, İ., (2000). *Sitte Eyyâm*, Beyrut
- Tekin, M., (2003). *Roman Sanatı*, İstanbul: Ötüken Yayınları
- Törenek, M., (2006). *Başka Hayatlar Peşinde Tanpınar'ın Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Erzurum
- Sakkût, H., (2000). *The Arabic Novel: Bibliography and Critical Introduction 1865-1995*, Mısır: American Univ. Press
- Süleyman, N., (1978). *el-Edeb ve'l-Îdyûlûciyye fî Sûriye*, Beyrut
- Vattâr, Muhammed R., (1985). *Şahsiyyetu'l-Musekkaf fî'r-Rivâyeti'l-'Arabiyyeti's-Sûriyye*, Dımaşk